

Lausunto

14.10.2024

Asia: VN/30163/2023

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi**

### Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?**

**Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

-

### **Mahdolliset muutostarpeet.**

Nykyhallituksen ohjelman mukainen 2040-luvulle kurottuvan kulttuuripoliittisen selonteon strategia ja toimintasuunnitelma koskien kulttuurin perustan säilyttämistä, uudistumista ja elinvoimaisuutta sekä kulttuuri- ja luovien alojen toimintaedellytyksiä niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi on tärkeä aloite. Osa selonteon linjauksista on ristiriidassa hallituksen käytännön politiikan kanssa, ja hyvä niin – toivottavasti selonteko toimisi muutosvoimana auttaen hallitusta tunnistamaan valtiollisen kulttuuripolitiikan merkityksen kulttuurin itseisarvon vaalimisessa ja välillisten merkityksen vahvistamisessa.

Selonteon kestävyysnäkökulma tulisi vahvistaa niin että läpäisee kaikki asetetut tavoitteet horisontaalisena toimintavaatimuksena. Kulttuuripoliittisen vision tulisi konkretisoida arvoketjuja, tunnistaa riskejä ja luoda selkeitä linjauksia ensisijaisista pitkän aikavälin kulttuuripoliittisista toimista. Ehkä vuoteen 2040 kurottuva pitkä aikaväli on myötävaikuttanut selonteon ylimalkaisuuteen, ja tavoitteiden porrastamisella päästäisiin selkeämpiin priorisointeihin ja linjauksiin.

Selonteon luonnos ei vielä tunnista kaikkia kulttuurin osa-alueita. Korkealaatuinen rakennuskulttuuri sekä kulttuuriympäristön tunnistaminen ja vaaliminen tulisi asettaa keskeiseksi kulttuuripoliittisiksi tavoitteeksi.

### Tavoitteet

## Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

-

### Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

Näiden yleishyvien tavoitteiden liittäminen jo käynnissä oleviin ja odotettaviin syvällisiin yhteiskunnallisiin muutoksiin on jäänyt työstämättä. Kulttuurin merkitys ei vahvistu valtiollisissa politiikoissa, mikäli kulttuuripoliittiset tavoitteet eivät tunnista taiteen ja kulttuurin itseisarvoa eivätkä yhteiskunnallisia haasteita, joissa kulttuuriset tavoitteet toimivat osana ratkaisuja.

## Toimenpide-ehdotukset

**Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).**

Yhteistyön ja osallisuuden voima

## Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

### Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

ICOMOSin Suomen osasto ry on kansallinen osasto maailmanlaajuisessa kulttuuriperintöalan ja kulttuurimaiseman asiantuntijoista koostuvassa ICOMOS järjestössä, joka edistää historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua. ICOMOS toimii myös UNESCOa avustavana asiantuntijajärjestönä maailmanperintökysymyksissä.

Selonteon ainoa suoraan kulttuuriympäristön, rakennusperinnön ja rakennustaiteen tunnistava tavoite on kohta 7; "Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö". Siinä on asetettu tavoite "Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelua sekä rakennetun kulttuuriympäristön säilymistä vahvistetaan kehittämällä kohteiden kestävää hoitoa sekä vajaakäytössä olevien rakennusperintökohteiden hyödyntämistä kulttuuritoiminnassa". Tavoite on muotoiltu suppeasti ja kaipaava asiantuntijuuteen perustuvaa laajempaa näkemyksellisyyttä uudelleen muotoiluun.

Myös tavoite luonto-kulttuuriympäristö suhteen kehittämisestä tarvitsee syvempään tietopohjaa muotoutuakseen strategiseksi tahtotilaksi, joka siirtyy toimenpideohjelmaan.

Selonteosta saa vaikutelman, että kulttuuriperintö nähdään pääosin matkailuun liittyvänä resurssina. Selonteossa ei esiinny kulttuuriympäristö -termiä.

## Tiivistelmä näkemyksistänne

**Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.**

Tässä selonteossa jokaisenoikeus sisältyy kulttuuripoliittisiin tavoitteisiin kuten ”taiteen ja kulttuurin luomiseen sekä niihin osallistumiseen perustuvan demokraattisen yhteiskunnan vahvistaminen”. Hallitusohjelman mukaiset toimet ovat sitä vastoin käytännössä supistamassa tätä oikeutta ja kulttuurialan asiantuntijoiden demokraattisia vaikuttamismahdollisuuksia. Hallituksen työstämä rakennuslain muutos kaventaa olennaisesti rakennustaiteen, rakennusperinnön ja kulttuuriympäristön asiantuntijajärjestöjen vaikuttamismahdollisuuksia suojellun tai muutoin historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennusperinnön tunnistamisessa ja vaalimisessa. Suomi on sitoutunut noudattamaan Davosin julistuksen periaatteita, jossa todetaan mm. että rakennuskulttuuri on yhteinen hyödyke, josta hallitusten, järjestöjen ja yksityisen sektorin on kannettava yhdessä vastuuta (“Kohti korkealaatuista eurooppalaista rakennuskulttuuria” 2018). Tämä velvoite tulisi myös sisällyttää kulttuuripoliittiseen selontekoon.

Lehtimäki Marianne  
ICOMOSin Suomen osasto ry